

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра загальної підготовки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Ступінь вищої освіти «бакалавр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

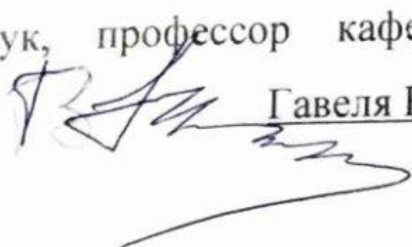
Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Спеціалізація: медсестринство

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» для студентів ступеня вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробник: доктор філософських наук, професор кафедри загальної підготовки

 Гавеля В.Л.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної підготовки Протокол № __1__ від “_28_” серпня __2019__ року

Завідувач кафедри загальної підготовки Кіктенко А.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна	
	Спеціальність (професійне спрямування): 223 «Медсестринство»	Рік підготовки:	
		2-й	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання: дослідити можливості використання знань філософії для розуміння життєдіяльності і розвитку сучасного суспільства		Семестр	
Загальна кількість годин - 105			
		3-й	-
	Ступінь вищої освіти: бакалавр.	Лекції	
		24 год.	-
		Семінарсько-практичні,	
		24 год.	-
		Лабораторні	
		– год.	– год.
		Самостійна робота	
		57 год.	-
		Вид контролю: Іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання – 46 % / 54%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечити вивчення філософії в сукупності всіх її складових: філософії, логіки, етики, естетики, релігієзнавства

Завдання:

- Ознайомити із предметним полем й функціональним призначенням філософії;
- Розкрити поняття «світогляд», особливості та структуру філософського знання;
- Визначити сутність онтологічного, антропологічного, аксіологічного, гносеологічного, логічного, праксеологічного аспектів відображення людини і світу в філософії;
- Ознайомити з еволюцією філософських поглядів у контексті цивілізаційних процесів;
- Розкрити основні напрямки, особливості та синтез культурних традицій в сучасній філософії;
- Визначити особливості розвитку філософської думки в Україні;
- Ознайомити з поняттями «гносеологія», «логіка», «методологія»
- Розкрити поняття «суспільство» і «особистість» у вимірах філософського аналізу;
- Визначити поняття «релігія», «етика», «естетика» у ракурсі філософських знань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія» студент оволодіває наступними компетентностями:

1. Загальні:

- усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного та демократичного) і необхідність його сталого розвитку,
- усвідомлювати верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання з філософії у практичних ситуаціях, у рішенні принципових питань та актуальних проблем;
- навички використання інформаційних та комунікаційних технологій ;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність працювати у команді.

Фахові:

- здатність застосовувати професійні та правові стандарти в повсякденній професійній практиці;
- застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності/інтимності/, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки;
- профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини;
- здатність організовувати та управляти відповідним структурним підрозділом (лідерство та менеджмент).

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Покликання філософії.

Еволюція філософських поглядів у контексті цивілізаційних процесів

Теоретичне наповнення даного кредиту розкриває глибину, динамічну сутність філософії як основи світогляду, як систему методологічних засад осмислення світу в цілому та місця людини в ньому. Філософія допомагає усвідомити всебічні зв'язки предметів та явищ об'єктивного світу

Тема 1.1.(1). Еволюція філософських поглядів в процесі розвитку суспільства. Ознайомити з філософією Стародавнього Сходу. (Світоустрій та людина.) Розглянути Античну філософію;

- Охарактеризувати філософію середніх віків (геоцентризм.)
- Ознайомити з філософією Відродження: (антропоцентризм.)
- Розкрити особливості філософії Нового часу: (наукоцентризм).
- Охарактеризувати Німецьку класичну філософію: (система-розум-діяльність)
- Ознайомити з особливостями сучасної філософії. (Неокантіанство. Неогегельянство.)
- Розкрити поняття «Прагматизм». «Філософія життя.», «Психоаналітична філософія».
- Охарактеризувати екзистенціалізм, структуралізм, герменевтику.
- Розглянути особливості позитивізму, неопозитивізму. релігійної філософії та неомарксизму..

Тема 1.3.(3.) Розвиток філософської думки в Україні.

- Ознайомити з філософською думкою Київської Русі;
- Розкрити гуманістичні ідеї другої половини XIII століття – першої половини XVII століття;
- Охарактеризувати філософію українського Просвітництва XVII століття
- Ознайомити з Філософією українського романтизму XIX століття;
- Охарактеризувати Професійна філософія в Україні XIX - XX століття;
- Розглянути Українську філософську та суспільно-політичну думку другої половини XIX- XX століття.

Кредит 2. Онтологія. Структурна організація та діалектика буття.

Тема 2.1.(4) Матерія, рух, простір, час. Генезис та структура свідомості.

- Розкрити поняття: буття, субстанція, матерія;
- Розглянути рух як спосіб існування матерії.
- Охарактеризувати простір і час як форми буття матерії.
- Сформувати поняття свідомості як вищої форми відображення дійсності
- Розглянути суспільну природу свідомості та її творчу активність;
- Розкрити зв'язок свідомості та мови.

Тема 2.2.(5.) Діалектика як вчення про загальний взаємозв'язок та розвиток. Діалектика та її альтернативи.

- Розкрити принципи діалектичного осмислення буття. Альтернативи діалектики.
- Ознайомити з основними законами діалектики;
- Розглянути світоглядне та методологічне значення законів діалектики;
- Охарактеризувати категорії як загальні форми відображення буття, його пізнання і перетворення.

Тема 2.3.(6) Сутність і структура пізнавального процесу.

- Охарактеризувати пізнання як предмет філософського аналізу
- Розглянути пізнаваність світу і його закони
- Ознайомити з поняттям «Агностицизм.»;
- Показати, що практика – критерій істини, основа і ціль пізнання. Види практики
- Розглянути єдність чуттєвого і раціонального моментів пізнання;
- Розкрити поняття інтуїції: етапи і умови формування. Діалектика абсолютної і відносної істини.

Тема 2.4.(7) Логіка і методологія.

- Ознайомити з предметом і значенням логіки.
- Охарактеризувати поняття, судження, основні закони логічного мислення,

висновок;

- Розглянути поняття методу та методології наукового дослідження.
- Ознайомити з класифікацією методів наукової діяльності та особливостями їх застосування;
- Розкрити основні форми наукового пізнання.

Кредит 3.Суспільство і особистість у вимірах філософського аналізу.

Тема 3.1.(8) Сутність суспільства і специфіка його пізнання.

- Охарактеризувати суспільство як систему і життєдіяльність людини.
- Розкрити природу як об'єкт філософської рефлексії.
- Розглянути суспільство як процес.
- Ознайомити з проблемою сенсу історії.
- Охарактеризувати історичну генезу соціальних спільнот.
- Розглянути форми суспільної свідомості як типи відображення соціального буття.

Тема 3.2.(9) Особистість у системі суспільних зв'язків. Філософія особистості.

- Розкрити поняття людина. Індивід, особистість.
- Охарактеризувати діяльність як доцільна активність суб'єкта.
- Ознайомити зі специфікою ціннісного ставлення до світу.
- Розглянути екзистенційні категорії людського буття.

Тема 3.3.(10) Релігієзнавство. Релігія як сфера духовної культури: структура та функціональне покликання релігії.

- Охарактеризувати предмет та функції релігієзнавства;.
- Ознайомити з національними релігіями: Індуїзм. Іудаїзм.. Буддизм. Християнство. Іслам.
- Розглянути проблему свободи совісті в Україні.
- Охарактеризувати Нові релігійні течії та організації в Україні.

Тема 3.4.(11) Етика і естетика.

- Розглянути особливості функціонування моралі у суспільстві.
- Розкрити сутність моральних вимірів особистості і суспільства.
- Охарактеризувати найважливіші моральні та етичні вчення
- Ознайомити з етикою ділового спілкування..
- Розглянути естетику як теорію естетичної діяльності, як науку про естетичне багатство дійсності та мистецтва;.
- Ознайомити з поліфункціональністю мистецтва.
- Охарактеризувати цінності та інтерпретаційний аналіз в художньому

спілкуванні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Денна форма			
	Кількість годин			
	в тому числі			
	Всього	Лекції	Семінарсько-практичні заняття	Самостійна робота
Кредит 1 Покликання філософії. Еволюція філософських поглядів у контексті цивілізаційних процесів				
Тема 1.1.(1) Світоустрій та людина. Космоцентризм, геоцентризм, антропоцентризм, наукоцентризм, система-розум-діяльність.	13	4	4	5
Тема 1.2.(2) Основні напрямки і особливості сучасної західної філософії. Особливості сучасної філософії. Неокантіанство. Неогегельянство. Прагматизм. Філософія життя. Психоаналітична філософія. Екзистенціалізм. Структуралізм. Герменевтика. Позитивізм і Неопозитивізм.. Релігійна філософія. Неомарксизм.	18	4	4	10
Тема 1.3.(3.) Розвиток філософської думки в Україні. Філософська думка Київської Русі. Гуманістичні ідеї другої половини XIII століття – першої половини століття. Філософія українського Просвітництва XVII. Григорій Сковорода. Філософія українського романтизму XIX століття. Професійна філософія в Україні XIX - XX століття. Українська філософська та суспільно-політична думка другої половини XIX- XX століття.	14	2	4	8
Разом за кредитом 1	45	10	12	23
Кредит 2. Онтологія. Структурна організації та діалектика буття				
Тема 2.1.(4) Матерія, рух, простір,	7	2		5

час. Генезис та структура свідомості. Буття, субстанція, матерія. Рух як спосіб існування матерії. Простір і час – форми буття матерії. Свідомість – вища форма відображення дійсності. Суспільна природа свідомості. Свідомість та мова. Творча активність свідомості.				
Тема 2.2. (5) Діалектика як вчення про загальний взаємозв'язок та розвиток. Діалектика та її альтернативи. Принципи діалектичного осмислення буття. Альтернативи діалектики. Основні закони діалектики. Їх світоглядне та методологічне значення. Категорії як загальні форми відображення буття, його пізнання і перетворення.	8	2	2	4
Тема 2.3.(6) Сутність і структура пізнавального процесу. Пізнання як предмет філософського аналізу. Пізнаваність світу і його законів. Агностицизм. Практика – критерій істини, основа і ціль пізнання. Види практики.. Єдність чуттєвого і раціонального моментів пізнання. Інтуїція:етапи і умови формування. Діалектика абсолютної і відносної істини.	7		2	5
Тема 2.4.(7)Логіка і методологія. Предмет і значення логіки. Поняття. Судження. Основні закони логічного мислення, Висновок. Поняття методу та методології наукового дослідження. Класифікація методів наукової діяльності та особливості їх використання. Основні форми наукового	8	2	2	4

пізнання.				
Разом за кредитом 2.	30	6	6	18
Кредит 3. Суспільство і особистість у вимірах філософського аналізу.				
Тема 3.1.(8) Сутність суспільства і специфіка його пізнання. Суспільство як система і життєдіяльність людини. Природа як об'єкт філософської рефлексії. Суспільство як процес. Проблема сенсу історії. Історична генеза соціальних спільнот. Форми суспільної свідомості – типи відображення соціального буття.	7	2	2	3
Тема 3.2(9) Особистість у системі суспільних зв'язків. Філософія особистості. Людина. Індивід. Особистість. Діяльність як доільна активність суб'єкта. Соціальна роль особистості в контексті її індивідуалізації. Специфіка ціннісного ставлення до світу. Екзистенційні категорії людського буття.	7	2	2	3
Тема 3.3.(10) Релігієзнавство. Релігія як сфера духовної культури: структура та функціональне покликання релігії. Предмет та функції релігієзнавства. Національні релігії. Індуїзм. Іудаїзм.. Буддизм. Християнство. Іслам. Свобода совісті в Україні. Нові релігійні течії та організації в Україні.	8	2		6
Тема 3.4.(11) Етика і естетика. Особливості функціонування моралі у суспільстві. Моральні виміри особистості і суспільства. Найважливіші моральні та етичні вчення. Загальні моральні поняття. Моральний досвід. Етика ділового спілкування.. Естетика – теорія	8	2	2	4

естетичної діяльності, наука про естетичне багатство дійсності та мистецтва.. Поліфункціональність мистецтва. Цінності та інтерпретаційний аналіз в художньому спілкуванні.				
Разом за кредитом 3	30	8	6	16
Всього	105	24	24	57

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	-Вивчити особливості філософського знання. Порівняти розвиток філософії у Стародавньому Сході і у періоді Античності. -Охарактеризувати розвиток філософії в Середні вікі. Розкрити особливості філософії Епохи Відродження. -Охарактеризувати філософію Нового часу і німецької класичної філософії.	4 год.
2	-Охарактеризувати сучасну світову філософію. Порівняти розвиток філософії у Німеччині, Франції та Росії.	2 год.
3	-Розкрити особливості вітчизняної філософської думки. -Охарактеризувати основні етапи розвитку філософії в Україні.	2 год.
4	-Розкрити філософський зміст проблеми буття. -Охарактеризувати філософський зміст поняття «Матерія». -Розглянути основні форми матерії. -Охарактеризувати спосіб існування матерії.	2 год.
5	-В чому сутність пізнавального процесу ? -Розкрити структуру пізнавального процесу	2 год.
6	-Охарактеризувати логіку як науку про закони і форми правильного мислення. -У чому особливості пізнання соціальної дійсності.?	2 год.
7	- Розкрити сутність наукового пізнання. -Охарактеризувати проблеми істинності знання. -Розглянути методи пізнавальної діяльності. - Розкрити форми пізнавальної діяльності.	2 год.
8	-Розглянути основні ознаки суспільства. -Охарактеризувати джерела розвитку суспільства. - Розкрити глобальні проблеми сучасного суспільства. -З'ясувати специфіку пізнання суспільства. - Розкрити протиріччя в системі природа- суспільство.	2 год.
9	-Розкрити поняття: людина, індивід, особистість. -Охарактеризувати соціальну роль особистості в контексті її індивідуальності. -Розглянути специфіку ціннісного ставлення особистості до світу. - Розкрити поняття «Особистість» у вимірах філософського аналізу.	2 год.
10	- Розглянути предмет і функції релігієзнавства.	2 год.

	- Охарактеризувати національні релігії: Індуїзм, Буддизм. Іслам. - Розкрити сутність християнства. - Як Ви розумієте свободу совісті в Україні? - Охарактеризувати нові релігійні течії в Україні.	
11	- Розкрити моральні виміри особистості і суспільства. - Охарактеризувати загальні моральні поняття. ---- - Розглянути сутність морального досвіду - Розкрити особливості існування моралі у суспільстві. - - Охарактеризувати естетичну діяльність як предмет філософської рефлексії.	2 год.
Разом		24 год.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія як наука. Основні риси філософського мислення. Розкрити філософські ідеї різних епох.	4.
2	Особливості сучасної філософії: Розкрити поняття неокантіанства, неогегельянства, прагматизму, філософії життя, психоаналітичної філософії	4.
3	Гуманістичні ідеї вітчизняної філософії «Український дух» філософії Г.Сковороди.	5
4.	Філософія українського Просвітництва. другої Становлення Києво-Могилянської академії	5
5.	Особливості розвитку української філософії. Видатні філософи України в XVIII столітті	5
6.	Філософія українського романтизму XIX століття Розвиток філософських традицій у творчості вітчизняних природознавців (XIX – початок XX століття	5
7	Українська філософська та суспільно-політична думка другої половини XIX – XX століття. Філософські принципи «Кобзаря» Т.Шеаченка.	5
8.	Свідомість – вища форма відображення дійсності. Проблема діалогу людини і комп'ютерних систем	5
9	Творча активність свідомості. Інформаційна взаємодія як генетична передумова свідомості	5
10	Практика – критерій істини, основа і ціль пізнання. Істина і омана в сучасній науці.	5
11.	Суспільство як процес. Проблема сенсу історії. Етносоціальна культура як чинник гармонізації національних і міжнаціональних відносин.	5
12..	Естетика – філософії естетичної та художньої діяльності. Художні епохи і напрямки в мистецтві минулого.	4
Всього		57

Підготувати реферати з наступних питань.

1. Філософія в системі культури.
2. Людина як вища цінність у системі філософського знання.
3. Енциклопедичний характер систематизованих філософських уявлень античних філософів.
4. Платонівська «ідеальна держава» і сучасність.
5. Гуманізм Відродження і сучасність.
6. Рациональний зміст гегелівської діалектики.
7. Проблема людської діяльності у філософії Л.Фейєрбаха.
8. Неотомізм – релігійна філософія.
9. Позитивізм і постпозитивізм.
10. Екзистенціалізм.
11. Структуралізм.
12. Своєрідність філософії України в контексті світової історії.
13. Філософські принципи «Кобзаря» Т. Шевченко.
14. Національний характер філософії І.Франка.
15. Вольовий націоналізм Дмитра Донцова: держава, нація, національна ідея.
16. Проблематичність людського буття.
17. Буття і небуття. Буття і сутність.
18. Сучасна наука про системну організацію матерії.
19. Еволюція філософських уявлень про свідомість, її походження та сутність.
20. Проблема «діалогу» людини і комп'ютерних систем.
21. Інформаційна взаємодія як генетична передумова свідомості.
22. Діалектика як теорія розвитку.
23. Категорії діалектики як універсальні форми мислення.
23. Істина і омана в сучасній науці.
24. Взаємозв'язок логіки та інтуїції у пізнанні. Умови інтуїції.
24. Пізнання, діяльність, спілкування.
25. Гіпотеза як форма розвитку знань Побутова гіпотези та етапи її розвитку.
26. Етносоціальна культура як чинник гармонізації національних і міжнаціональних відносин.
27. Соціальні норми як фактор впливу суспільства на особистість.
28. Обрядність та духовенство буддистської церкви. Буддизм-ламаїзм в Україні.
29. Парадокси моральної оцінки та моральної поведінки.
30. Художні епохи і напрямки в мистецтві минулого.

8. Методи навчання

При організації навчального процесу з навчальній дисципліни філософія використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація, відео); практичні (досліди, реферати).

- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

- в аспекті управління навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота.

9. Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів за визначеною темою. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, так і студентами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів студентів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється на семінарсько-практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, подання та обговорення рефератів за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою

- вміння поєднувати теорію з практичним аналізом життя у минулому і сучасності.

- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

Самостійна робота студентів з дисципліни «Філософія»

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
 - мобільність і критичність мислення;
 - володіння засобами обробки інформації;
 - здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку.

Одним з головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою студентів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання студентів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведений в таблиці 1.

Під час іспиту застосовується наступна шкала оцінювання:

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчально – методичний комплекс дисципліни.
2. Методичні вказівки для виконання самостійних занять з дисципліни «Філософія»

12. Рекомендована література

Базова

- 1.Андрос Е.И. Истина как проблема познания и мировоззрения.– К., 1984.
- 2.Аристотель. О душе // Соч. в 4-х т. – М, 1983.– Т.1 С. 18-122.
- 3.Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій.– К., 1996.
- 4.Губин В.Д. Онтология. Проблемы бытия в современной философии.– М., 1998..
- 5.Дельгадо Х. Мозг и сознание. – М., 1991.
- 6.Донцов Д. Націоналізм.– Лондон; Торонто, 1996.
- 7.Закон «Про свободу совісті та релігійні організації»//Відомості Верховної Ради України.–1991.– № 25
- 9.Зарубіжна філософія ХХ століття .– К., 1993.
- 10.Зенльковский В.В. Основы христианской философии.–Х.,1996
- 11.Коплстон Ф. История средневековой философии.- М., 1996
- 12.Лой А.М. Проблема свідомості: історичність досвіду //Філософ і соціол. Думка.-1992- №7
- 13.Миркина З.А., Померанц Г.С. Великие религии мира .– М., 1995.
- 14.Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні.– К., 1990.
- 16.Нові релігійні течії та організації в Україні (Упор. Л.Филипович)- К., 1997.
- 17.Подольська Є.А.,Філіппова О.А. та ін.. Етнічність, релігія, нація: міжкультурні комунікації.– Харків, 2003.
- 18.Причепій Є.М.,Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: посібник для

- студентів вищих навчальних закладів.— К.: Академкнига, 2003.
- 19.Седова Л.Н. Этика делового общения. Учеб. пособ.Ч.1.— Харьков: изд-во ХГЭУ, 2002.
- 20.Современная философия и наука: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада.— М.,1996
- 21.Стан культурної сфери та культурної політики в Україні (Аналітичний огляд). К., 1995..
- 22.Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности.— М.: Республика, 1994.
- 23.Шевченко В.І. Концепція пізнання в українській філософії —К., 1993.
- 24 Ярошенко В.І. Людина в системі пізнання — К., 1996.

Допоміжна

- 1.Доброхотова А.Л. Категория бытия в классической западноевропейской философии.— М., 1986
2. Подольська Є.А.,НазаркинаВ.М., Яковлев А.О. Освіта як чинник розвитку особистості в соціокультурному контексті. — Харків, 2002.
3. Релігієзнавство. / За ред.. С.А.Бублика.— К., 2000
4. Сартр Ж.П. Бытие и ничто. —М.: Республика, 2000.
5. Хайдеггер М. Бытие и время.— М: Ad marginem, 1997.

13. Інформаційні ресурси.

- 1.elibrary.Kuiv.edu.ua.>ILomachnska-PNP-FI
- 2.<https://kr.ua/files/phd-033>
- 3.phlosophy.kuiv.ua^0np-26-06-2017
- 4.www.zntu.edu.ua/filosofia
- 5.repository.hneu.edu.ua^ bitstream